

Er hangt een wolk van onbekommerde vrolijkheid rond Martine Koedijk (57), voorzitter van de sectie lokale overheden en partner bij PwC. Als kind wist ze al dat ze accountant wilde worden; in de voetsporen van haar vader, die onder meer bestuursvoorzitter van KPMG was. Martine begon haar loopbaan eveneens bij het kantoor met de blauwe blokken, net als haar broer Joost, die er nog steeds werkt. De K staat voor Koedijk, was daarom het grapje thuis. De publieke zaak werd als de rode draad door Martine's cv geweven. "Ik ben nu de externe accountant van onder andere Rotterdam, Zaanstad en Groningen. Hoe leuk is dat?!"

TEKST JAN-WILLEM WITS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

‘Ik wil met beide benen midden in de samenleving blijven staan’

Ik ben opgegroeid in een gereformeerd gezin. Woekeren met de talenten die je hebt en iets doen in het publiek belang kreeg ik daarom met de paplepel mee. Mijn moeder was altijd heel actief met vrijwilligerswerk, vooral met vrouwen in de bijstand. Ook voor mijn vader was het vanzelfsprekend dat hij, naast zijn werk voor KPMG, actief was binnen de kerk en andere maatschappelijke organisaties. Daardoor was hij weinig thuis, maar daar hadden wij als kinderen geen last van. Hij nam ons wel altijd mee naar wedstrijden van Ajax, een soort *quality time* zou je tegenwoordig zeggen. Vanwege de benoeming van mijn vader als de externe accountant van Philips verhuisden we van Alkmaar naar Eindhoven. Brabant was wel even wennen voor een nuchtere West-Friese tiener. We zijn als gezin

altijd heel hecht en actief gebleven. We waren ook één van de eerste gezinnen met een magnetron. Van Philips natuurlijk."

Nieuwsgierig

"Eigenlijk wist ik al heel jong dat ik accountant wilde worden, als het ideale vak wanneer je nieuwsgierig bent hoe bedrijven werken en om interessante mensen te kunnen ontmoeten. Ik heb nooit een ander vak overwogen, maar koos er wel bewust voor om aan de universiteit te studeren en niet de beroepsopleiding te volgen. Dat gaf toch wat meer breedte. Uiteindelijk kwam ik bij KPMG terecht, waar mijn vader inmiddels in het bestuur zat. Ik heb wel bij andere kantoren gesolliciteerd, maar kreeg daar banen aangeboden waarvoor ik eventueel naar Groningen had moeten verhuizen,

zonder inspraak. Dat was mij iets te gortig. Daarom werd het toch kantoor Amsterdam van KPMG. Ik heb niet het gevoel dat ik vanwege mijn vader een streepje voor had. Misschien werd ik juist wel strenger behandeld."

Koelcel

"In mijn eerste jaren kreeg ik echt het controlevak onder de knie. Wanneer je in een koelcel de voorraad naloopt, neem je geen pen maar een potlood mee. Dat soort dingen. Het was een tijd waarin je meer dan nu veel contact had met je klanten. In mijn geval ging het vaak om echte Amsterdamse ondernemers, die je dan met ome Henk aansprak. Dat een jonge vrouw als accountant over de vloer kwam en kritische vragen begon te stellen, was voor hen wel even wennen. Vrij snel ging ik de IT-kant op, met ➔

**‘Brabant was wel
even wennen voor
een nuchtere
West-Friese tiener.’**

‘Het was een tijd waarin je meer dan nu veel contact had met je klanten.’

name voor een slimmere aanpak van de controle van de jaarrekening en het beoordelen van de bedrijfsprocessen. Het leek er even op dat ik de eerste vrouwelijke partner bij IT Audit zou worden. Maar KPMG zag mij destijds nog niet als partnermateriaal. Te jong en uitbundig. Natuurlijk had ik het daarover ook met mijn vader. Uiteindelijk besloot ik om de deur bij KPMG achter mij dicht te trekken en een andere baan te zoeken.”

Vragensteller

“Omdat voor mij de maatschappelijke rol van de accountant altijd heel belangrijk was, kwam de overheid in beeld. Voor mij bleven het vak van vragensteller en een sterke inhoudelijke drijfveer steeds leidend. In 2003 ging ik bij het ministerie van Financiën aan de slag en werkte ik bij de eerste interdepartementale samenwerking: de EDP Audit Pool. Het was een heel interessante tijd, waarin we veel stappen konden zetten. We hadden zelfs een technisch lab en een *hacker* in dienst. Natuurlijk krijg je als ambtenaar ook wel iets mee van het politieke bedrijf, maar als ik bij de minister moest komen, zou er een probleem zijn. Toen ik één van de kwartiermakers werd en later directeur bij de Rijksauditedienst (met onder andere IT- en operational audit in mijn portefeuille) was er iets frequenter contact. Maar veel vaker dan één keer per jaar zat ik niet bij de minister aan tafel.”

Amsterdam

“Mijn handen gingen weer jeuken toen Amsterdam besloot een nieuwe gemeentelijke accountant te zoeken.

Die rol was toen al niet meer vanzelfsprekend. Naast Amsterdam had (en heeft) alleen Den Haag nog een eigen accountant in dienst. Als gemeenteaccountant heb je een strikt onafhankelijke rol en is de raad je opdrachtgever. Natuurlijk zit je wel dicht bij de politieke processen en de ambtelijke organisatie dan wanneer je een externe accountant bent. Als accountant van een gemeente loop je ook op een andere manier door de stad, omdat je echt concreet ziet wat een gemeente doet en voor burgers betekent.

Dat raadsleden over voldoende financiële bagage beschikken, is niet vanzelfsprekend. Soms verbaasde ik mij over de urenlange discussies die rond een uitgave van twee ton konden plaatsvinden, terwijl er over een multi-miljoenenuitgave met een hamerslag werd besloten. Met de komst van veel kleine partijen en complexe dossiers zoals de jeugdzorg werd het nog kwetsbaarder. Daarom heb ik als gemeentelijke accountant ook een gidsrol, onder meer door trainingen die ik aan raadsleden gaf en geef over de rol van een accountant en het lezen van de jaarrekening.”

Transformatie

“Na een periode van vijf jaar met twee jaar verlenging, liep mijn benoemingstermijn af. Tijd om weer na te denken.

Het werken in een gemeente had toch mijn hart geraakt en ik voelde mij in Amsterdam als een vis in het water. In die tijd had ik verschillende gesprekken met Richard Goldstein van PwC, die destijds de externe accountant van Rotterdam was. Langzaam groeide het perspectief dat ik bij PwC als partner kon werken als externe accountant voor lokale overheden. Na de universiteit stond PwC niet op mijn lijstje van potentiële kantoren en ook als ambtenaar dacht ik er niet echt over om ‘terug te gaan’ naar een big four-kantoor. Maar ik merkte dat er werd gewerkt aan een grote culturele transformatie, waarbij waarden en *purpose*-gedreven leiderschap voorop stond. Ik zou me er zomaar eens thuis kunnen voelen. Inmiddels zie ik ook duidelijk de meerwaarde van een externe accountant. Je staat meer op afstand, maar je kunt wel gebruikmaken van de veel bredere expertise die je als accountantskantoor in huis hebt. Ook zie je meer gemeenten van binnen en kan je vergelijken, verbinden en kennis daarover delen. Ik merk dat mijn klanten dat heel belangrijk vinden. Wanneer de gemeente Den Haag mij zou vragen of ze in de toekomst ook voor een externe accountant zouden moeten kiezen, zeg ik volmondig ja.”

Passende klanten

“In december 2017 ging ik bij PwC aan de slag en dat was een roerige tijd. De eerste rapporten van de AFM hadden veel voeten in aarde. Daardoor kreeg het kwaliteitsbeleid binnen accountants-

‘Als gemeenteaccountant heb je een strikt onafhankelijke rol en is de raad je opdrachtgever.’

CV

Martine Koedijk (1967) groeide op in Alkmaar, met naast haar ouders ook een broer en een zusje. Haar vader Ruud was partner bij KPMG en daar van 1992 tot 1998 bestuursvoorzitter. Vanwege zijn aanstelling als externe accountant van Philips verhuisde het gezin naar Eindhoven. In 1986 begon Martine met de studie bestuurlijke informatiekunde aan de universiteit van Tilburg, gevolgd door de postdoctorale beroepsopleiding voor accountants en daarna ook voor IT-auditors aan de Erasmus Universiteit. In 1991 kreeg ze haar eerste baan bij KPMG. Na twaalf jaar maakte ze de overstap naar de Rijksoverheid, waar ze onder meer waarnemend directeur van de EDP Audit Pool en directeur bij de Rijksauditedienst was. In 2011 werd Martine benoemd tot gemeenteaccountant van Amsterdam en directeur van de Auditdienst ACAM. Na het verlopen van haar benoemingstermijn keerde ze terug naar de accountancysector, als partner en voorzitter van de sectie lokale overheden bij PwC. Martine is actief in de Keizersgrachtkerk en woont met haar partner Jan in De Kwakel. Ze hebben samen drie kinderen.

organisaties meer aandacht. Ook werd helder dat er een relatie bestond tussen de kwaliteit van de gecontroleerde organisatie en de accountantscontrole. Het beeld in gemeenteland ontstond dat de big four eigenlijk niets meer met lokale overheden te maken wilden hebben, maar dat klopte niet. Als PwC kozen we voor provincies en gemeenten met dezelfde ambitie op het gebied van kwaliteit van de interne beheersing en de jaarrekening. Vindt de gemeente (de raad, het college en de ambtelijk top) beheersing echt belangrijk? Wil ze daadwerkelijk verbeteren en innoveren? Neemt ze zelf verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de jaarstukken? Dat zijn klanten die bij ons passen. Dat betekent wel dat wij in de regel bij grotere lokale overheden uitkomen." →

‘Inmiddels zie ik ook duidelijk de meerwaarde van een externe accountant.’

Big four-kantoor

“Ik heb bij PwC nooit het gevoel dat ik als accountant voor lokale overheden minder serieus word genomen dan bijvoorbeeld de partners die in de financiële sector werken. Misschien dat sommigen mij een beetje raar vinden, maar dat geldt omgekeerd vast net zo. Ik ben mij er wel van bewust dat je door het werken op een accountantskantoor in een soort bubbel terecht kunt komen, waardoor je vergeet dat er ook mensen zijn die iedere dag moeten worstelen om overeind te blijven. Daarom stimuleer ik dat mijn teamgenoten meedoen met de *do good*-week en laat ik ze bijvoorbeeld kennis maken

met het werk van Voedselbanken Nederland. Ik ben een accountant met een prachtig salaris, maar wil er wel voor zorgen dat ik met beide benen midden in de samenleving blijf staan.”

Klooster

“Ik ben niet alleen het accountantsvak trouw gebleven. Ook kerk en geloof spelen nog steeds een belangrijke rol in mijn leven. Ik ben actief in de Amsterdamse Keizersgrachtkerk en heb in Nijmegen mijn deficiëntieprogramma voor de master spiritualiteit afgerond. Daarnaast bezoek ik af en toe in Brabant een klooster van de Trappisten, de monniken die bekend

zijn van het bier. Ik merk bij mijn collega's steeds meer openheid voor zingeving en religie, natuurlijk ook vanwege de komst van collega's die moslim of hindoe zijn en het feit dat wij bij PwC bijvoorbeeld ook stilstaan bij de Ramadan en Diwali. Alhoewel ik veel hou van mijn beroep en bij PwC nu echt op mijn plek ben, val ik niet volledig samen met mijn werk. Geluk gaat voor mij ook en allereerst over mijn gezin, familie, vrienden en de grotere vragen in het leven.”

Zegen

“Achteraf denk ik dat het misschien wel een zegen was dat KPMG mij niet vroeg om partner te worden. Ik kreeg daardoor veel verschillende rollen op heel uiteenlopende plekken en dat past heel goed bij mij. Af en toe denk ik weleens na over een volgende stap. Misschien wil ik dan wel iets praktisch gaan doen, of financieel directeur bij een goed doel of zo.” ←

MET HART EN ZIEL

“Met meer persoonlijke en kwetsbare verhalen kan de sector meer begrip en sympathie verwerven dan met de stoïcijnse opstelling die nu domineert”, schreef Jan-Willem Wits in 2021 in een opiniebijdrage op [Accountant.nl](https://www.accountant.nl). Voor Accountant pakt hij via een reeks interviews zelf de handschoen op. Wits heeft een eigen adviesbureau en werkte als communicatieadviseur eerder onder meer voor KPMG en EY.